

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ.

Σάββατο 20 Απριλίου 2019 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Με το πρόσωπο κολλημένο στις οθόνες (του μυαλού μας) ταξιδεύουμε καθημερινά με εικόνες, με λέξεις, με φράσεις, με νοήματα.

Όταν έρχεται ο Αύγουστος, τα ταξίδια παύουν να είναι σχέδια, απλώνονται στον χώρο και τον χρόνο και γίνονται πολύτιμη πραγματικότητα. Είναι τόσο πολύτιμα που δεν έχει σημασία το πού θα ταξιδέψεις αλλά πώς θα ταξιδέψεις, για ποιους λόγους το κάνεις και πώς θα καταφέρεις να μη γίνεις «βαρετός» με τις διηγήσεις που θα μεταφέρεις στην επιστροφή σου ως σουβενίρ. Στο γνωστό πόνημα του ταξιδιωτικού συντάκτη Mattias Debureau «Η τέχνη του να γίνεσαι βαρετός με τις ταξιδιωτικές σου αφηγήσεις» γίνεται φανερό πως περίπου ένα δισεκατομμύριο των ατόμων που ταξιδεύουν ανά την Υφήλιο κάθε χρόνο, ακολουθώντας προγράμματα «όλα σε ένα» και ψωνίζοντας πακέτα από τα ράφια των διεθνών ταξιδιωτικών πρακτορείων, εκτός από τη **ραγδαία** διασπορά των μικροβίων (βλέπε γρίπη), αναπαράγουν βαρετούς μύθους για τους τόπους που επισκέπτονται και τους εντάσσουν με μαεστρία στην προσωπική τους μυθιστορία. Κάποια στιγμή ανακαλύπτουν πως όλοι όσοι ταξίδεψαν στα ίδια σημεία του πλανήτη με αυτούς, έχουν σχεδόν τα ίδια σουβενίρ, συνάντησαν του ίδιους ή παρόμοιους ντόπιους και διαθέτουν παρόμοια πλάνα στις αναμνηστικές τους φωτογραφίες.

Όπως κάθε τι έτσι και τα ταξίδια έπαψαν προ πολλού να αποτελούν προσωπική υπόθεση. Ενταγμένα στους κανόνες της προσφοράς και της ζήτησης του καταναλωτισμού (και άρα της ταξικής-εισοδηματικής κατηγοριοποίησης) αποτελούν ένα προϊόν ικανό να σε αξιολογήσει και να σε κατατάξει στη μια ή την άλλη κατηγορία. Δεν (θα έπρεπε να) έχει σημασία το πού ταξιδεύεις αλλά το πώς: με ποια διάθεση **προσεγγίζεις** τους τόπους και τις καθημερινότητες που επισκέπτεσαι, πόσο

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

διατεθειμένος είσαι να εξερευνήσεις και να εγκαταλείψεις τα πολιτισμικά σου στερεότυπα, με ποιον τρόπο στρέφεις το βλέμμα σου στους ανθρώπους που συναντάς, τι θέλεις να πάρεις και αν είσαι διατεθειμένος να δώσεις, ποιας ποιότητας χρόνο θα αφιερώσεις σε αυτή τη διαδικασία και εν τέλει, αν βιώνεις το ταξίδι ως διαδικασία, ως τελετή.

Υπάρχει μια φράση-φυλαχτό (που κρατώ στα ταξίδια μου) του Πολ Μπόουλς από το «Τσάι στη Σαχάρα». Η φράση αυτή **διαχωρίζει** τους ανθρώπους σε «τουρίστες» και «ταξιδιώτες». Οι «τουρίστες» έχουν στο νου τους πάντα την επιστροφή και αδυνατούν ή δεν επιθυμούν να μειώσουν την ψυχολογική απόσταση τους από τον τόπο που επισκέπτονται, παραμένουν επισκέπτες. Οι «ταξιδιώτες» πηδάνε το φράχτη του εξωτισμού σαν κυνηγημένοι, ξεχνάνε αυτόματα ότι άφησαν πίσω: πρόσωπα, πράγματα, αισθήματα και αναμνήσεις και (νομίζουν πως) γίνονται ένα με τον τόπο και τους ανθρώπους που συναντούν. Οι «τουρίστες είναι όλοι όσοι τους αρέσει να επιστρέφουν» και οι «ταξιδιώτες αυτοί που τους αρέσει να φεύγουν».

Συλλαμβάνω τον εαυτό μου να προσπαθεί να χωρέσει πότε στους πρώτους πότε στους δεύτερους, ένα εκκρεμές που εκκινεί ατέρμονα από τη νοσταλγία της επιστροφής στον κόσμο της οικειότητας που νιώθει ο τουρίστας προς τη λαχτάρα της φυγής και της εξερεύνησης των τόπων που περιμένουν έναν ταξιδιώτη.

Κάθε ταξίδι είναι ένα χρήσιμο αποκαλυπτικό «σκαλιστήρι» των προσωπικών μας μύθων για τόπους-προορισμούς, που είχαν αναλάβει να συμβολίσουν θεμελιώδεις έννοιες. Η ζωή του ταξιδιώτη γίνεται ένα ηχηρό βεγγαλικό που σκάει ψηλά στον ουρανό και προσφέρει στο βλέμμα χαρά, πριν το αφήσει να βυθιστεί ξανά στην αιώνια θλίψη και στο σκοτάδι του χρόνου.

Διασκευασμένο άρθρο από το διαδίκτυο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1^η Δραστηριότητα

A1. Να απαντήσετε με **Σ** για **Σωστό** ή **Λ** για **Λάθος** σύμφωνα με το περιεχόμενο του κειμένου τις παρακάτω διατυπώσεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με χωρία του κειμένου.

Διατυπώσεις	Σωστό/Λάθος	Χωρία του κειμένου
α) Ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων κάθε χρόνο ακολουθεί το πρότυπο του λεγόμενου «βιομηχανοποιημένου τουρισμού».		
β) Στο άρθρο γίνονται αναφορές σε κείμενο του Πολ Μπόουλς και στην ταινία του Mattias Debureau «Τσάι στη Σαχάρα»		
γ) Ο τρόπος που ταξιδεύει κάποιος έχει μεγαλύτερη σημασία από τον τόπο στον οποίο ταξιδεύει.		
δ) Οι «τουρίστες» γίνονται ένα με τον τόπο τον οποίο επισκέπτονται.		

Μονάδες 8

A2. Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου σε μια παράγραφο 100 λέξεων (η θεματική πρόταση θα χρειαστεί επαναδιατύπωση):

«Δεν (θα έπρεπε να) έχει σημασία το που ταξιδεύεις αλλά το πώς: πόσο διατεθειμένος είσαι να εξερευνήσεις και να εγκαταλείψεις τα πολιτισμικά σου στερεότυπα».

Μονάδες 7

2^η Δραστηριότητα

A3. α) Να αιτιολογηθεί η χρήση των σημείων στίξης (η παρένθεση στην πρόταση α και τα εισαγωγικά στην πρόταση β στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Δεν **(θα έπρεπε να)** έχει σημασία το πού ταξιδεύεις αλλά το πώς.
β. Υπάρχει μια φράση-φυλαχτό του Πολ Μπούλς από το «**Τσάι στη Σαχάρα**».

Μονάδες 3

β) Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις αντικαθιστώντας την λέξη με έντονη γραφή με μια συνώνυμη:

- α. ...εκτός από τη **ραγδαία** διασπορά των μικροβίων (βλέπε γρίπη)...
β. Η φράση αυτή **διαχωρίζει** τους ανθρώπους σε «τουρίστες» και «ταξιδιώτες».
γ. ...με ποια διάθεση **προσεγγίζεις** τους τόπους και τις καθημερινότητες που επισκέπτεσαι.

Μονάδες 6

A4. Να χωρίσετε τις παρακάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και από το δεύτερο συνθετικό καθεμιάς να γράψετε μια νέα σύνθετη λέξη (ουσιαστικό ή επίθετο).

ανακαλύπτουν, ψυχολογική, στερεότυπα

Μονάδες 6

3^η Δραστηριότητα

A5. Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Σε μια επιστολή, 250 λέξεων, που θα στείλετε σε έναν φίλο σας που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό καλείστε να παραθέσετε τους λόγους για τους οποίους θα του συνιστούσατε να επισκεφθεί την Ελλάδα, καθώς και να προτείνετε εναλλακτικούς τρόπους τουρισμού, ώστε, αντί να επισκεφθεί απλά την χώρα ως «τουρίστας», να μπορέσει να βιώσει την εμπειρία του «ταξιδιώτη».

Μονάδες 20

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Τζ. Φώουλς, Κοιτώντας την Αθήνα

Εισαγωγικό κείμενο: Η υπόθεση του κειμένου έχει βιογραφική αφετηρία και αναφέρεται στο πραγματικό γεγονός της εγκατάστασης του συγγραφέα στις Σπέτσες, προκειμένου να εργαστεί ως καθηγητής. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο αφηγητής περιγράφει τις εντυπώσεις και τα συναισθήματα που του γέννησε η εικόνα της Αθήνας, όταν την αντίκρισε για πρώτη φορά ψηλά από τον Υμηττό.

Τέσσερις μέρες αργότερα στεκόμουν στον Υμηττό κοιτώντας κάτω το τεράστιο σύμπλεγμα Αθήνας και Πειραιά, πόλεις και προάστια, σπίτια πεταμένα σαν εκατομμύρια ζάρια πάνω στην αττική πεδιάδα. Στο νότο απλωνόταν το καθαρό γαλανό της θάλασσας στο τέλος του καλοκαιριού, χλωμά νησιά στο χρώμα της ελαφρόπετρας, και πέρα από αυτά, τα γαλήνια βουνά της Πελοποννήσου πάνω από τον ορίζοντα σε μια υπέροχη ακινητοποιημένη συνέχεια γης και νερού. Γαλήνια, υπέροχη, μεγαλειώδης, δοκίμασα επίθετα λιγότερο χρησιμοποιημένα, όμως καθετί άλλο έμοιαζε λιγότερο βαρυσήμαντο. Μπορούσα να δω ογδόντα μίλια μακριά και όλα ήταν αγνά, όλα ευγενικά, φωτεινά, απέραντα, όλα όπως ήταν πάντα.

Ήταν σαν ένα ταξίδι στο διάστημα. Στεκόμουν πάνω στον Άρη, βουτηγμένος ως τα γόνατα στο θυμάρι, κάτω από έναν ουρανό που έμοιαζε να μην έχει γνωρίσει ποτέ σκόνη ή σύννεφο. Κοίταξα τα χλωμά λονδρέζικα χέρια μου. Ακόμα κι αυτά έμοιαζαν αλλαγμένα, εμετικά ξένα, αντικείμενα που θα έπρεπε να είχα απορρίψει από καιρό.

Όταν αυτό το απόλυτο μεσογειακό φως έπεσε πάνω στον γύρω μου κόσμο, μπόρεσα να δω πως ήταν υπέροχα όμορφο· όταν όμως με άγγιξε, ένιωσα πως ήταν εχθρικό. Έμοιαζε να διαβρώνει, όχι να εξαγνίζει. Ήταν σαν να βρισκόμουν στην αρχή μιας ανάκρισης κάτω από προβολείς, ήδη μπορούσα να δω το τραπέζι με τα λουριά από το άνοιγμα της πόρτας, ήδη ο παλιός εαυτός μου ήξερε πως δε θα αντιστεκόταν. Λίγο ο τρόμος, το ξεγύμνωμα έως την ουσία του έρωτα, γιατί ένιωθα ολοκληρωτικά και για πάντα ερωτευμένος με το ελληνικό τοπίο από τη στιγμή που έφτασα. Όμως με τον έρωτα ήρθε και ένα αντιφατικό, σχεδόν εκνευριστικό συναίσθημα, καθώς ένιωθα την ανικανότητα και την κατωτερότητα, σαν να ήταν η Ελλάδα μια γυναίκα τόσο προκλητική σεξουαλικά που έπρεπε να την ερωτευτώ σωματικά και απελπισμένα, και την ίδια στιγμή τόσο ήρεμα αριστοκρατική που θα ήμουν ανίκανος να την πλησιάσω.

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Κανένα από τα βιβλία που είχα διαβάσει δεν εξηγούσε αυτή την καταχθονία-μαγευτική, την ιδιότητα της Κίρκης που έχει η Ελλάδα, την ιδιότητα που την κάνει μοναδική. Στην Αγγλία ζούμε σε μια μουγγή, ήρεμη, εξοικειωμένη σχέση με ό,τι απομένει από το φυσικό μας τοπίο και το απαλό βόρειο φως του, στην Ελλάδα το φως και το τοπίο είναι τόσο ωραία, τόσο ζωντανά, τόσο έντονα, τόσο άγρια, που η σχέση είναι αμέσως αγάπη-μίσος, μια σχέση πάθους. Μου πήρε αρκετούς μήνες ώσπου να το καταλάβω και πολλά χρόνια ώσπου να το αποδεχτώ.

Αργότερα εκείνη την ημέρα στεκόμουν στο παράθυρο του ξενοδοχείου όπου με είχε στείλει ο βαριεστημένος νέος που με παρέλαβε στο Βρετανικό Συμβούλιο. Είχα μόλις γράψει ένα γράμμα στην Άλισον, μα ήδη μου φαινόταν απόμακρη, όχι σε απόσταση, όχι σε χρόνο, αλλά σε μια διάσταση που δεν είχε όνομα. Πραγματικότητα, ίσως. Κοίταζα κάτω την πλατεία Συντάγματος, το κεντρικό σημείο συνάντησης της Αθήνας, πάνω από τους κόμπους από διαβάτες, λευκά πουκάμισα, σκούρα γυαλιά, γυμνά ηλιοκαμένα μπράτσα. Ένα συριστικό μουρμουρητό ανέβαινε από τα πλήθη που κάθονταν στα τραπεζάκια των καφενείων. Έκανε τόση ζέστη όση σε μια ζεστή εγγλέζικη μέρα του Ιουλίου, και ο ουρανός ήταν ακόμα τέλεια καθαρός. Σκύβοντας έξω και κοιτώντας ανατολικά μπορούσα να δω τον Υμηττό, όπου είχα σταθεί σήμερα το πρωί, με την πλαγιά του που έβλεπε τη δύση του ήλιου να έχει ένα έντονο ανοικτό ροζ-βιολετί, σαν κυκλάμινο.

Προς την άλλη κατεύθυνση, πάνω από τις ακατάστατες στέγες, απλωνόταν η μαύρη ογκώδης σιλουέτα της Ακρόπολης. Έμοιαζε πάρα πολύ με ό,τι είχα φανταστεί για να είναι αληθινή. Όμως ένιωθα εξίσου ικανοποιημένος και αναμενόμενα αποπροσανατολισμένος, τόσο χαρούμενα και άγρυπνα μόνος όσο η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων.

Τζ. Φώουλς, Ο Μάγος, μτφρ. Φαίδων Ταμβακάκης, Βιβλιοπωλείον της Εστίας

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1^η Δραστηριότητα

B1. Ποιο συναίσθημα / προβληματισμό γεννάει στον αφηγητή το ελληνικό τοπίο σε σχέση με τον τόπο καταγωγής του; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 70-80 λέξεων αξιοποιώντας στοιχεία του διηγήματος.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

B2. Να αναφερθείτε στο είδος του αφηγητή της ιστορίας (ρηματικό πρόσωπο, χαρακτηρισμός, εστίαση).

Μονάδες 5

B3. Να εντοπίσετε δύο διαφορετικά εκφραστικά μέσα και να τα καταγράψετε.

Μονάδες 5

B4. Να σχολιάσετε το ύφος και τη γλώσσα του κειμένου, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Μονάδες 5

3^η Δραστηριότητα

B5. «Προς την άλλη κατεύθυνση, πάνω από τις ακατάστατες στέγες, απλωνόταν η μαύρη ογκώδης σιλουέτα της Ακρόπολης. Έμοιαζε πάρα πολύ με ό,τι είχα φανταστεί για να είναι αληθινή. Όμως ένιωθα εξίσου ικανοποιημένος και αναμενόμενα αποπροσανατολισμένος, τόσο χαρούμενα και άγρυπνα μόνος όσο η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων». Ο αφηγητής μαγεύεται από το αθηναϊκό τοπίο, ενδοσκοπεί (εξετάζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του) και κάνει την αυτοκριτική του. Πώς μπορεί ένα ταξίδι να σε βοηθήσει να γνωρίσεις καλύτερα τον εαυτό σου; Να απαντήσετε σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

Καλή επιτυχία!